

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 487/2011-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. októbra 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti MUDr. J. V., Ž., zastúpeného advokátkou Mgr. M. C., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 806/96 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007, za účasti Okresného súdu Košice I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. J. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 806/96

v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007 porušené boli.

2. MUDr. J. V. priznáva finančné zadostučinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť MUDr. J. V. trovy konania v sume 396,61 € (slovom tristodevät'desiatšesť eur a šesťdesiatjeden centov) na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. M. C., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 487/2011 z 10. novembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť MUDr. J. V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 806/96 (ďalej aj „namietané konanie“) v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je v predmetnom súdnom konaní účastníkom konania v procesnom postavení žalobcu. Konanie, ktoré bolo pôvodne vedené bývalým Obvodným súdom Košice I, začalo na návrh sťažovateľa zo 16. júna 1994 a bolo vedené pod sp. zn. 14 C 302/94. Nárok sťažovateľa voči žalovanej v 2. rade okresný súd vylúčil na samostatné konanie, ktoré je od 22. októbra 1996 vedené pod sp. zn. 14 C 806/96.

Ústavný súd už nálezom č. k. I. ÚS 54/07-39 z 11. októbra 2007 rozhodol, že v petite sťažnosti označené práva sťažovateľa boli postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk, ako aj úhradu trov konania.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jeho právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhol prikázať okresnému súdu konať v namietanom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáhal aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 6 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu zaujal k sťažnosti stanovisko vo vyjadrení sp. zn. Spr 2431/06 doručenom ústavnému súdu 12. septembra 2012, v ktorom okrem iného uviedol:

„Konanie v predmetnej veci sa začalo 13. 6. 1994. Po čiastočnom späťvzátí žaloby voči pôvodnému žalovanému sa od 27. 11. 1995 predmetné konanie vedie proti L. G. a následne jej právnemu nástupcovi P. G. pod sp. zn. 14 C/806/1996.

Konanie nie je doteraz právoplatne skončené...

V predmetnom konaní súd rozhoduje o nároku spoluvlastníka na náhradu za neužívanie spoločnej veci v rozvrhu svojho spoluvlastníckeho podielu. Tento nárok vznikol v dôsledku prisvojovania si úžitkovej hodnoty veci druhým spoluvlastníkom vo väčšej miere, než zodpovedá jeho podielu. Tento nárok vyplýva z ust. § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Po právnej stránke vec nie je zložitá.

Zložitosť veci spočíva v skutkovom stave, s určovaním výšky náhrady za užívanie nehnuteľností žalovaným nad rámec jeho spoluvlastníckeho podielu. Pri určení výšky

náhrady súd musí zistiť obvyklé a primerané nájomné za užívanie nehnuteľností a tiež aký zisk mal žalovaný, resp. jeho právni predchodcovia z užívania nehnuteľností.

Za tým účelom súd nariadil štyrikrát znalecké dokazovanie a taktiež zisťoval ceny nájmu prostredníctvom realitných kancelárií.

Informácie od realitných kancelárií sú pre rozhodnutie súdu absolútne nedostačujúce, súd tento úkon však musel na pokyn odvolacieho súdu vykonať.

Ku znaleckým posudkom účastníci konania, v záujme privodiť pre seba čo najlepší súdny výsledok vznášali množstvo pripomienok, ktoré súd sa snažil odstrániť výsluchom znalcov, písomným doplnením znaleckých posudkov až nakoniec rozhodol o nariadení kontrolného znaleckého dokazovania znaleckým ústavom... univerzitou... Tento znalecký ústav aj napriek tomu, že mu bol spis doručený v mesiaci január 2011 (10. 1. 2011 prideliť spis konkrétnym riešiteľom vid' č. k. 760 spisu) až v mesiaci jún 2011 po predchádzajúcej urgencii súdu požiadal o predĺženie lehoty, ktorú odôvodnil pracovnou zaťaženosťou a potrebou upresnenia znaleckej úlohy.

Súd z dôvodu hospodárnosti a plynulosti konania nerozhodol o zmene v osobe znalca, pretože tým by sa konanie ešte viac predĺžilo, ale trval na vypracovaní posudku v primeranej lehote, ktorú ústavu predĺžil do uplynutia 12 mesiacov od doručenia spisu, t. j. do januára 2012. Ústav následne začal posúvať termín vypracovania posudku, s čím súd nakoniec bol nútený súhlasiť. Súd s touto skutočnosťou oboznámil Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré vedie zoznamy znalcov, a tiež podal v zmysle § 27 zák. č. 382/2004 Z. z. o znalcoch a tlmočníkoch a prekladateľoch podnet na prejednanie správneho deliktu znaleckého ústavu.

Skutkovú náročnosť veci dokazuje aj posledný znalecký posudok, ktorý obsahuje 371 strán.

V priebehu konania zomrela pôvodne žalovaná L. G. a vznikla prekážka podľa ust. § 107 ods. 1 O. s. p. Taktiež v priebehu konania zomrel právny zástupca žalovaného JUDr. B. B.

Príčinou zdĺhavého súdneho konania sú aj samotní účastníci, ktorí rôznymi spôsobom prispievajú k predlžovaniu konania (neprimerane reagujú na návrhy druhého účastníka, namietajú všetky vykonané dôkazy, snažia sa využívať procesné možnosti

na oddaľovanie konečného rozhodnutia súdu, vo vzájomnom vzťahu majú veľmi nekompromisné a nevraživé postoje).“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 28. septembra 2012, v ktorom uviedol:

«V nadväznosti na vyjadrenie Odporcu, že od doručenia nálezu dňa 26. 11. 2007 vytýčil vo veci pojednávanie na deň 07. 02. 2008, poukazuje sťažovateľ na to, že na tomto pojednávaní ako Odporca uvádza rozhodol o doplnení dokazovania v zmysle právneho názoru odvolacieho súdu vyjadreného v uznesení sp. zn. 5 Co 67/05 zo dňa 05. 10. 2006. Sťažovateľ postup Odporcu, ktorý sa rozhodne realizovať záväzný právny názor odvolacieho súdu po uplynutí 1 roka a 4 mesiacov nemôže nazvať inak ako neefektívny. Odporca, ktorý považoval realizáciu tohto podľa jeho názoru zbytočného, avšak nevyhnutného dokazovania čakal 1 rok a 4 mesiace s rozhodnutím o jeho realizácii, pričom výzvy realitným kanceláriám začal rozposielať až 09. 06. 2008, teda 4 mesiace po vykonanom pojednávaní.

Samotné pojednávanie nariadené na 07. 02. 2008 možno považovať za neefektívne, pokiaľ sa na ňom rozhodovalo o realizácii pokynu nadriadeného súdu a bol dopočutý žalovaný, ktorý bol ešte 2 mesiace po vykonaní pojednávania vyzvaný na predloženie listinných dôkazov. Sťažovateľ sa k znaleckému posudku Ing. A. vyjadril už dňa 30. 01. 2008, takú možnosť mal nepochybne i žalovaný v konaní, teda za absolútne neefektívne možno považovať predvolanie znalca Ing. A. až na pojednávanie vykonané dňa 11. 09. 2008, keď na základe nesúhlasného stanoviska žalovaného Odporca odročil pojednávanie za účelom nariadenia znaleckého dokazovania, ktoré nariadil až 3 mesiace po vykonaní pojednávania. Podľa názoru sťažovateľa bolo stanovisko žalovaného, výsluch znalca a prípadné nariadenie ďalšieho znaleckého dokazovania, možné zistiť a realizovať aj skôr, ako po 1 roku a 2 mesiacov od podania znaleckého posudku znalcom Ing. A.

Sťažovateľovi nie sú známe žiadne sankcie, uložené znalcovi Ing. P., v súvislosti s tým, že vypracovaný znalecký posudok predložil po uplynutí 8 mesiacov namiesto súdom uloženej lehoty 60 dní. Telefonická urgencia zo strany súdu po uplynutí 3 mesiacov celkom zrejme nebola efektívna a neprimäla znalca podať znalecký posudok včas.

Po doručení znaleckého posudku bolo pojednávanie nariadené až o 4 mesiace, pričom nariadené pojednávanie na deň 27. 01. 2010 spočívalo v prednesení námietok žalovaného a v odročení o ďalšie 2 mesiace za účelom dopracovania znaleckého posudku. Sťažovateľ sa domnieva, že na zistenie stanoviska žalovaného k znaleckému posudku a na nariadenie doplnenia znaleckého posudku nebolo potrebné čakať 4 mesiace a nariadovať pojednávanie. Pojednávanie uskutočnené 31. 03. 2010 bolo opäť neefektívnym počínom Odporcu, keď po výsluchu znalca Ing. M. mu bolo uložené dopracovať znalecký posudok písomne, ktorý súdu predložil v apríli 2010. Následne na to Odporca uvádza, že vzhľadom na námietky žalovaného sa rozhodol o odstránenie pochybností požiadať realitné kancelárie, čo sťažovateľ opäť považuje za nadmieru neefektívny krok Odporcu, ktorý ako sám uvádza vo svojom vyjadrení dožiadanie realitných kancelárií sám označil za dôkaz bez výpovednej hodnoty. Napriek tomu vykonával dožiadanie realitných kancelárií a ďalšie pojednávanie vykonal až po uplynutí 7 mesiacov od doručenia doplneného znaleckého posudku Ing. M.

Pojednávanie nariadené na 13. 10. 2010 bolo opäť neefektívnym krokom, nakoľko sa Odporca na základe námietok žalovaného k dodatku znaleckého posudku (zistiteľné aj skôr ako po uplynutí 7 mesiacov od doručenia dodatku k znaleckému posudku) a k skutočnostiam oznámeným realitnými kanceláriami rozhodol nariadiť kontrolné znalecké dokazovanie, ktoré nariadil po uplynutí ďalších 2 mesiacov.

Sťažovateľ podotýka, že spisový materiál bol znaleckému ústavu odoslaný dňa 19. 01. 2011 a znalecký ústav bol povinný vypracovať znalecký posudok v lehote 90 dní od doručenia spisu.

Po uplynutí 1 roka, tzn. dňa 26.01.2012 podal Odporca podnet Ministerstvu spravodlivosti na prejednanie správneho deliktu. Sťažovateľovi nie je známe aké sankcie ukladal súd znaleckému ústavu po uplynutí lehoty 90 dní na podanie znaleckého posudku, ani aké ďalšie sankcie ukladal znaleckému ústavu v priebehu 1 roka a 8 mesiacov, do podania znaleckého posudku. Sťažovateľ má vedomosť, že Odporca urgoval dňa 05. 03. 2012 a dňa 30. 05. 2012 znalecký ústav a po uplynutí 1 roka a 4 mesiacov mu, ako vyplýva z urgencií, hrozil uložením poriadkovej pokuty. Sťažovateľ sa domnieva, že uvedený postup nebol dostatočný.

Konštatovanie Odporcu, že sťažovateľ ako účastník konania sa snaží využívať procesné možnosti na oddiaľovanie konečného rozhodnutia súdu považuje sťažovateľ za neprimerané, keď vzhľadom na jeho vek – 84 rokov ani nevie, či sa dožije právoplatného skončenia konania a či sa vôbec dožije aj reálneho spotrebovania finančných prostriedkov, ktoré mu nepochybne patria a ktorých sa už 16 rokov nevie domôcť. Sťažovateľ v neposlednom rade poukazuje na to, že je pravda, že menil svoj žalobný návrh viackrát (aj sčasti vzal žalobu späť), avšak len ho prispôboval záverom jednotlivých znaleckých posudkov podaných vo veci. Sťažovateľa najmä s ohľadom na jeho vysoký vek a nepriaznivý zdravotný stav zaťažuje každé pojednávanie vo veci, spojené s namáhavým cestovaním a vynakladaním finančných prostriedkov a stresom, navyše keď nariadované pojednávania Odporcu sú neefektívne.

V zmysle konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky v čase po rozhodnutí ústavného súdu, ktorým vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov a prikázal Odporcovi konať bez zbytočných prieťahov, nie je ďalšia sťažnosť predsedovi súdu efektívnym prostriedkom nápravy.

Názor Odporcu: „Žalobca taktiež nevyužil všetky právne možnosti, aby zabránil vzniku finančnej ujmy v takom rozsahu, ako sa črtá v predmetnom konaní, nedomáhal na súde užívanie svojho spoluvlastníckeho podielu.“, považuje sťažovateľ za nesúvisiaci s konaním a za taký, ktorý neospravedlňuje celkovú dĺžku konania, 16 rokov.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 806/96 ústavný súd zistil v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007 nasledujúci priebeh a stav konania ku dňu vydania tohto nálezu:

Okresný súd uznesením z 19. júla 2007 ustanovenému znalcovi z odvetvia účtovníctvo a daňovníctvo, kontroling a financie zaslal 5. septembra 2007 súdny spis.

Ustanovený znalec v prílohe podania doručeného okresnému súdu 9. októbra 2007 predložil znalecký posudok č. 3/2007, ktorý okresný súd prípismi zo 16. októbra 2007 zaslal účastníkom konania na vyjadrenie.

Okresný súd 3. januára 2008 nariadil termín pojednávania na 7. február 2008, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito na účel doplnenia dokazovania vo veci.

Okresný súd prípisom z 11. apríla 2008 vyzval odporcu, aby predložil požadované doklady, pričom ho upozornil, že „*v prípade nesplnenia si tejto povinnosti*“ mu môže byť uložená poriadková pokuta až do výšky 25 000 Sk.

Okresný súd prípisom z 9. júna 2008 vyzval niekoľko realitných kancelárií na poskytnutie informácie dôležitej na rozhodnutie vo veci.

Okresný súd 7. augusta 2008 nariadil termín pojednávania na 11. september 2008, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito na účel „*doplnenia dokazovania znalcom, ktorý určí primerané a obvyklé nájomné za užívanie priestorov týkajúcich sa predmetnej domovej nehnuteľnosti a príľahlých pozemkov*“.

Okresný súd uznesením z 11. decembra 2008 nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru ekonómie a manažmentu s tým, že mu uložil vypracovať a predložiť znalecký posudok v lehote 60 dní od doručenia súdneho spisu (súdny spis bol znalcovi zaslaný 20. januára 2009).

Okresný súd uznesením z 22. apríla 2009 súhlasil s predĺžením lehoty na podanie znaleckého posudku do 15. mája 2009.

Okresný súd uznesením z 13. mája 2009 súhlasil s ďalším predĺžením lehoty na predloženie znaleckého posudku do 31. mája 2009 a prípisom z 25. júna 2009 vyzval odporcu, aby mu doručil peňažné denníky za roky 1993 až 2009.

Podaním doručeným okresnému súdu 11. júna 2009 ustanovený znalec požiadal o pribratie konzultanta z odboru stavebníctvo odvetvie odhadovanie hodnoty nehnuteľností, čomu okresný súd vyhovel, keď uznesením z 15. júna 2009 s uvedenou žiadosťou vyslovil súhlas.

Znalec v prílohe podania doručeného okresnému súdu 11. septembra 2009 predložil znalecký posudok č. 6/2009 vrátane znaleckého posudku č. 43/2009 vypracovaného konzultantom.

Okresný súd 15. decembra 2009 nariadil termín pojednávania na 27. január 2010 a súčasne urgoval predloženie stanoviska k znaleckému posudku od odporcu.

Pojednávanie uskutočnené 27. januára 2010 bolo odročené „*za účelom doplnenia znaleckého posudku Ing. E. M.*“.

Okresný súd 23. februára 2010 nariadil pojednávanie na 31. marec 2010, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito na účel doplnenia znaleckého posudku znalcom.

Okresný súd uznesením z 31. marca 2010 nariadil znalcovi, aby v lehote „*30 dní od vydania tohto uznesenia písomne doplnil znalecký posudok č. 6/2009, časť č. 43/2009*“.

Ustanovený znalec doplnenie znaleckého posudku predložil okresnému súdu 28. apríla 2010.

Okresný súd po podaní vyjadrení k znaleckému posudku požiadal niekoľko realitných kancelárií o informáciu, ktorú považoval za dôležitú na rozhodnutie vo veci.

Pojednávanie uskutočnené 13. októbra 2010 bolo odročené na neurčito „*za účelom doplnenia dokazovania v zmysle požiadaviek žalovanej strany*“.

Okresný súd uznesením zo 6. decembra 2010 nariadil kontrolné znalecké dokazovanie znaleckou organizáciou... (ďalej len „znalecká organizácia“) s tým, že znalecká organizácia je povinná vyhotoviť požadovaný kontrolný znalecký posudok v lehote 90 dní od doručenia súdneho spisu (súdny spis bol zaslaný 19. januára 2011).

Okresný súd prípisom z 18. mája 2011 urgoval predloženie požadovaného kontrolného znaleckého posudku. Znalecká organizácia ho listom doručeným 9. júla 2011 žiadala o „*spresenie uloženej úlohy a o predĺženie lehoty na predloženie kontrolného znaleckého posudku*“.

Okresný súd uznesením z 22. júna 2011 opravil uznesenie zo 6. decembra 2010 a súčasne predĺžil lehotu na predloženie kontrolného znaleckého posudku do 31. októbra 2011.

Na opakovanú žiadosť znaleckej organizácie o predĺženie lehoty na predloženie znaleckého posudku okresný súd reagoval prípisom z 11. júla 2011, v ktorom vyzval

znaleckú organizáciu, aby navrhla „*presný dátum skončenia lehoty, v ktorej podá znalecký posudok*“.

Okresný súd prípisom z 9. augusta 2011 opätovne vyzval znaleckú organizáciu na oznámenie „*presného dátumu skončenia lehoty, v ktorej podáte znalecký posudok...*“, a súčasne ju upozornil, že v prípade opätovného požadovania predĺženia lehoty na predloženie znaleckého posudku bude podaná sťažnosť na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“).

Okresný súd prípisom z 30. novembra 2011 vyzval znaleckú organizáciu na predloženie kontrolného znaleckého posudku do 31. januára 2012 a súčasne upozornil, že vo veci bola podaná sťažnosť na prietahy v konaní, ktorú ústavný súd prijal na ďalšie konanie.

Okresný súd po doručení informácie znaleckou organizáciou (23. januára 2012), v ktorej opakovane žiadala o predĺženie lehoty na predloženie kontrolného znaleckého posudku, prípisom z 26. januára 2012 podal ministerstvu spravodlivosti „*podnet na prejednanie správneho deliktu znaleckého ústavu*“.

Okresný súd prípisom z 5. marca 2012 urgoval predloženie znaleckého posudku v dodatočnej lehote „*do 10 dní od doručenia tejto výzvy*“ a upozornil na možnosť uloženia poriadkovej pokuty až do výšky 820 € a pri opakovanom hrubom sťažení postupu konania až do výšky 1 640 €.

Znalecká organizácia dala 21. marca 2012 okresnému súdu na vedomie, že 4. apríla 2012 sa uskutoční „*miestne šetrenie za účelom ohliadky nehnuteľnosti*“.

Okresný súd prípisom z 27. marca 2012 oznámil právnym zástupcom účastníkov konania, že 4. apríla 2012 sa uskutoční ohliadka predmetnej nehnuteľnosti, ktorej sa môžu zúčastniť spolu s účastníkmi konania.

Znalecká organizácia podaním z 27. marca 2012 okresnému súdu oznámila, že vyžiadala od príslušného daňového úradu a odporcu „*podkladové materiály*“ potrebné na vypracovanie znaleckého posudku.

Okresný súd prípisom z 30. mája 2012 opätovne upozornil znaleckú organizáciu, že „*už nebude akceptovať ďalšie jednostranné predlžovanie lehoty na podanie posudku...*“ a že jej môže byť uložená poriadková pokuta až do výšky 1 640 €.

Znalecká organizácia s poukazom na to, že dosiaľ nedostala „*podkladové materiály*“, podaním z 30. mája 2012 opätovne požiadala okresný súd o predĺženie termínu na vypracovanie znaleckého posudku.

Okresný súd prípisom zo 7. júna 2012 vyzval príslušný daňový úrad na urýchlené predloženie požadovaných materiálov znaleckej organizácii.

Okresný súd uznesením z 8. júna 2012 predĺžil lehotu na predloženie znaleckého posudku do 31. júla 2012.

Okresnému súdu bolo 15. júna 2012 doručené písomné stanovisko ministerstva spravodlivosti, z ktorého vyplýva, že znalecká organizácia má v súčasnom období „*rozpracovaných 62 znaleckých úkonov*“, a teda neplnenie uložených termínov v súvislosti s vypracovávaním znaleckých posudkov má objektívne príčiny (nedostatok kapacít na množstvo zadaných úloh).

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou okrem iného domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre

ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP v znení účinnom v relevantnom čase, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o s'ťažovateľom (ako podielovým spoluvlastníkom veci) uplatnenom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia odporcom, ktorý mal podľa neho vzniknúť v dôsledku „*prisvojovania si úžitkovej hodnoty veci odporcom vo väčšej miere, než zodpovedá jeho podielu*“.

Ústavný súd v zhode s už vysloveným názorom v náleze sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007, ako aj názorom predsedu okresného súdu vo vyjadrení k s'ťažnosti nepovažuje vec za právne zložitú. Aj keď v súvislosti s nutnosťou určenia výšky náhrady za užívanie nehnuteľnosti rozsiahlym znaleckým dokazovaním je potrebné určitú mieru skutkovej zložitosti veci pripustiť, na druhej strane však touto okolnosťou nemožno ospravedlniť skutočnosť, že namietané konanie nebolo ani napriek nálezu ústavného súdu z 11. októbra 2007, ktorým prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, ani po viac ako 18 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené.

2. Správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v namietanom konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že v období po právoplatnosti nálezu sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007 nezistil také skutočnosti na strane s'ťažovateľa, ktoré by významným spôsobom ovplyvnili dĺžku namietaného konania. Pokiaľ s'ťažovateľ realizoval v priebehu namietaného konania viaceré procesné úkony (na ktoré sa odvoláva vo svojom vyjadrení aj okresný súd) tým, že napr. upravil petit žaloby prihliadnuc na závery znaleckého dokazovania, ústavný súd poznamenáva, že ide o štandardný a legitímny postup v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho

súdneho poriadku, ktorý má za následok predĺženie konania, avšak ho nemožno pripísať na ťarchu sťažovateľa, ale rovnako tak ani na ťarchu okresného súdu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup okresného súdu v namietanom konaní. Aj keď okresný súd v hodnotenom období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007 postupoval v namietanom konaní v zásade plynulo a realizoval najmä vo vzťahu k ustanoveným znalcom veľký počet procesných úkonov, ústavný súd nemôže posudzovaný úsek konania kvalifikovať inak než ho označiť ako neefektívny.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným prieťahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. „Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol.“ (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010)

Okresný súd nepredloženie znaleckých posudkov v určenej lehote nenechával bez povšimnutia a ich predloženie písomne urgoval väčšinou aj pod hrozbou možnosti uloženia poriadkovej pokuty, avšak v konečnom dôsledku poriadkovú pokutu napriek opakovanému nedodržaniu lehoty ani v jednom prípade neuložil.

Ústavný súd v súvislosti s uvedeným poukazuje na svoju predchádzajúcu judikatúru (napr. III. ÚS 56/02, IV. ÚS 122/2011), v ktorej vyslovil, že všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň obrátila fyzická alebo právnická osoba so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53

OSP) aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi. Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku.

Vzhľadom na to, že namietané konanie napriek nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007, v ktorom prikázal okresnému súdu postupovať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, nebolo dosiaľ právoplatne skončené, čo je podľa názoru ústavného súdu z ústavnoprávneho hľadiska samo osebe neakceptovateľné (porovnaj napr. IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 122/2011), ústavný súd hodnotiac uvedené obdobie a berúc do úvahy aj celý doterajší priebeh namietaného konania konštatuje, že neefektívnym postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 806/96 v období po právoplatnosti nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľom označených práv.

IV.

Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007 (m. m. IV. ÚS 45/07, IV. ÚS 99/07).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 6 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď okrem iného uviedol: *„mám v súčasnosti 83 rokov a neustále som aj v tomto svojom vysokom veku držaný v napätí a právnej neistote. Každý deň prežívam obavy, či sa skončenia konania o veci, ktorá patrí k bežnej agende súdu, vôbec dožijem.“*

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 14 C 806/96 a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že okresný súd nerešpektoval príkaz ústavného súdu vyslovený v náleze sp. zn. I. ÚS 54/07 z 11. októbra 2007, ktorým okresnému súdu prikázal konať v tejto veci bez zbytočných prieťahov, ústavný súd považoval priznanie sumy 4 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou Mgr. M. C. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal pri prvých dvoch úkonoch právnej služby z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €, a pri treťom úkone právnej služby z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá je 763 €.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (2 x 123,50 €) a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2012 (1 x 127,16 €) predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 7,41 € a 1 x 7,63 €) sumu 396,61 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2012